

Tehtävät 1-26

Varmista lähtötasosi

- 1 Taulukossa on esitetty kolmossynnytykset Suomessa vuosina 2008–2016. Laske kolmossynnytysten määrän keskiarvo vuosina 2008–2016.

LÄKSY

Vuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Synnytysten lukumäärä	9	11	13	14	12	7	7

♦ Vihreällä merkityn tehtävän ratkaisemiseen saa käyttää vain peruslaskinta, ei laskimia tai ohjelmia, joissa on symbolisen laskennan, kuvaajan piirtämisen ja taulukkolaskennan toimintoja.

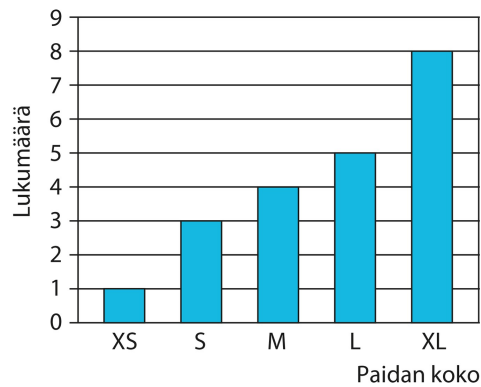
- 2 Kuvio esittää koulun varastossa olevien pelipaitojen kokojakaumaa. Määritä kuvion perusteella jakauman a) moodi, b) mediaani.

LÄKSY

Pelipaitojen koot

♦ Liilalla merkityt tehtävät ovat vaativia tai kurssin keskeisten sisältöjen ulkopuolisia.

♦ Turkoosilla merkityt tehtävät edellyttävät tietokoneohjelman käyttöä.

♦ Sinisellä merkityt tehtävät voit laskea haluamallasi tavalla.

Avaa taulukot OpenOffice-tiedostoina →

- 3 Serkusten iät ovat 24, 22, 20, 18, 16, 16 ja 13 vuotta. Onko väite oikein vai väärin?
- Ikien moodi on 18 vuotta.
  - Ikien mediaani on 18 vuotta.
  - Ikien keskiarvo on 14 vuotta.

LÄKSY

Sarja 1

- 4 Taulukkoon on koottu kahvikupillisten hintoja eri kahviloissa. Määritä hintojen keskiarvo.

LÄKSY

Kahvila	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Hinta (€)	3,60	2,40	3,00	4,80	3,40	2,50	1,50	3,00	2,10

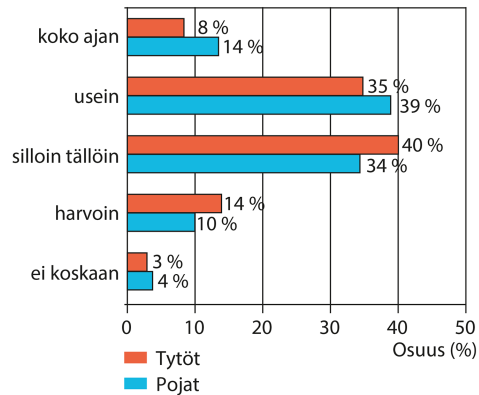
- 5 Määritä tehtävän 4 taulukosta hintojen mediaani ja moodi.

LÄKSY

- 6 Kouluterveyskyselyssä vuonna 2017 kysyttiin lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoilta, kuinka usein he kokevat toiveikkuutta tulevaisuuden suhteen. Tyttöjen ja poikien vastausten jakaumat on esitetty alla olevassa kuviossa. Määritä tyttöjen ja poikien vastausten a) moodi, b) mediaani.

LÄKSY

Kuinka usein koet toiveikkuutta tulevaisuuden

suhteen?

Lähde: THL, Kouluterveyskysely

- 7 Määritä luku x niin, että yönun pituutta kuvaavan aineiston LÄKSY
- a) keskiarvo on 7 h
- b) moodi on 8 h
- c) mediaani on 6 h.
- Oikeita vastauksia voi olla useampi kuin yksi.

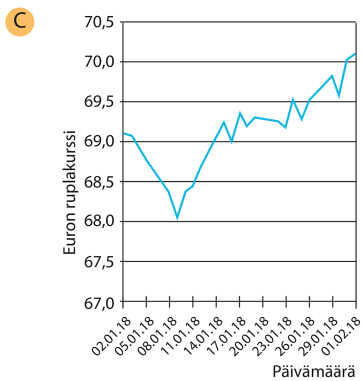
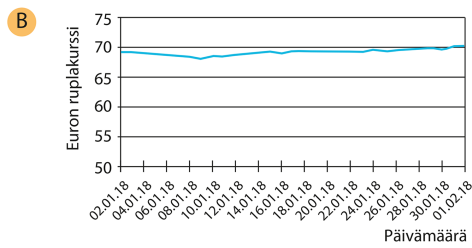
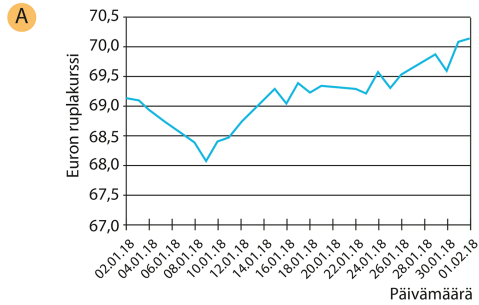
Päivä	ma	ti	ke	to	pe	la	su
Yönun pituus (h)	6	8	5	x	8	10	6

- 8 Laske Helsinki City Marathonin yli 70-vuotiaiden miesten sarjassa maaliin päässeiden juoksijoiden lukumäärän keskiarvo ja keskihajonta vuosilta 2008–2017. LÄKSY

Vuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Maaliin päässeiden lukumäärä	20	28	25	32	34	32	28	31	32	30

- 9 Alla on kolme kuviota, jotka kuvaavat euron ruplaturssin kehitystä tammikuussa 2018. Missä LÄKSY

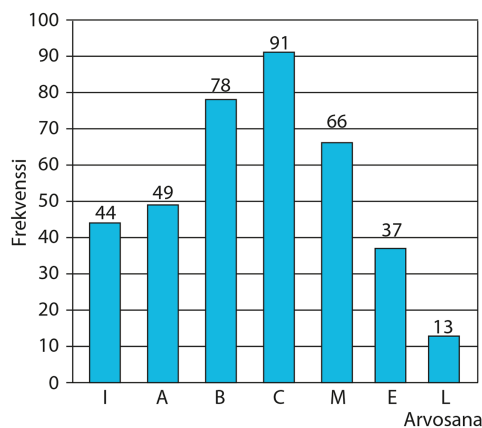
kuviossa kurssivaihtelu näyttää suurimmalta?
Miksi kuviot näyttävät erilaisilta? Voit suurentaa
kuvan napsauttamalla sen päällä.

- 10 Kuviossa on esitetty suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen arvosanjakauma syksyllä 2017. Laske eri arvosanojen suhteelliset frekvenssit, ja piirrä suhteellisia frekvenssejä kuvaava pylväskuvio.

LÄKSY

Suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen arvosanjakauma

- 11 Oilin 12 päivän askelmäärät ovat seuraavat:
14 738, 10 088, 11 834, 13 158, 12 116, 10 815, 14 270, 12 746, 10 937, 12 706, 11 728, 20 498.

LÄKSY

Laske Oilin päivittäisten askelmäärien keskiarvo ja keskihajonta, kun kyseessä on
a) koko tarkasteltava aineisto
b) otos Oilin syyskuun päivittäisistä askelmääristä.

- 12 Lukioon pyritään yleensä lukuaineiden keskiarvolla. Joillekin painotettua opetusta tarjoaville linjoille valintaperusteena on painotettu keskiarvo. Musiikkilinjalle pyrittäessä musiikin numeron painokerroin on viisi. Painotettu keskiarvo lasketaan niin, että painotettavan aineen numero lasketaan keskiarvoa määritettäessä mukaan painokertoimen ilmoittaman määrän verran. Tässä tapauksessa musiikin numero lasketaan mukaan viisi kertaa. Tämä otetaan huomioon myös jakajassa. Vapaaehtoisista kielistä numeroa ei ole pakko ottaa päättötodistukseen.

LÄKSY

Laske viereisen taulukon avulla, kannattaako yhdeksäsluokkalaisten ottaa A2-englannista numeroarviointi päättöarviointiin, jos hän pyrkii
a) yleislinjalle, jolloin vain lukuaineiden keskiarvo vaikuttaa
b) musiikkilinjalle, jolloin lasketaan painotettu keskiarvo.

Lukuaineet	Arvosana
suomi toisena kielenä	9
A1-ruotsi	7
A2-englanti (numeroa ei ole pakko ottaa päättötodistukseen)	8
matematiikka	9
biologia	8
maantieto	7
fysiikka	9
kemia	8
terveystieto	7
elämäkatsomustieto	8
historia	7
yhteiskuntaoppi	7
Taito- ja taideaineet	Arvosana
liikunta	8
kotitalous	8
kuvataide	8
musiikki	9

- 13 Suuren työpaikan esimies tutkii työntekijöidensä palkka- ja työaikatietoja 16 henkilön otoksesta. Henkilöt edustavat eri ammattiryhmiä. Henkilöillä on lupa joustaa työajoissa, kunhan sopimuksen mukainen työaika tulee kuukauden aikana täyteen. Laske palkan, työajan ja työssäolovuosien keskiarvot ja keskihajonnat.

LÄKSY

Työntekijä	Kuukausipalkka ilman ylityökorvauksia	Työtunteja edellisellä viikolla	Työssäoloaika vuosina
A	4 741,70 €	45 h	11
B	4 454,04 €	37 h 30 min	8
C	4 767,05 €	36 h 45 min	8
D	4 580,61 €	42 h 30 min	7
E	4 057,06 €	37 h	18
F	2 142,71 €	38 h 45 min	3
G	3 279,33 €	30 h	1
H	4 818,77 €	38 h	4
I	4 196,92 €	36 h 45 min	8
J	3 001,62 €	35 h 15 min	5
K	3 992,45 €	44 h 30 min	12
L	2 323,90 €	39 h 15 min	10
M	2 676,18 €	40 h	2
N	3 676,58 €	35 h 30 min	3
O	3 504,08 €	36 h 45 min	3
P	2 716,59 €	38 h 15 min	10

- 14 Lukion toisen vuosikurssin opiskelijoiden suoritettujen ja keskeytyneiden kurssien lukumäärät 3. jaksossa olivat alla olevan taulukon mukaiset.
- a) Laske tyttöjen ja poikien keskeytysprosentit.
- b) Kuinka monta prosenttia kursseista opiskelijat

LÄKSY

keskeyttivät kaiken kaikkiaan?

	Suoritettuja kursseja	Keskeytyneitä kursseja
Tytöt (N = 62)	304	27
Pojat (N = 39)	205	14

- 15 Viereisessä taulukossa on esitetty, kuinka monella 20–24-vuotiaalla ei ole ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa vuosina 1987–2016.

LÄKSY

Laske viiden vuoden liukuva keskiarvo, ja piirrä sekä alkuperäisen aineiston että liukuvan keskiarvon kuvaajat samaan koordinaatistoon. Rajaa kuvaajan pystyakseli välille 50 000–80 000. Kerro, mitä eroa kuvaajissa on ja pohdi sen perusteella, missä tapauksissa liukuvaa keskiarvoa kannattaa käyttää.

Liukuvassa keskiarvossa lasketaan peräkkäisten havaintojen keskiarvoja. Esimerkiksi viiden vuoden liukuvassa keskiarvossa lasketaan ensin vuosien 1987–1991 arvojen keskiarvo ja sitten vuosien 1988–1992 keskiarvo. Laskettu keskiarvo merkitään keskimmäisen havainnon kohdalle. Vuosien 1987–1991 arvojen keskiarvoa laskettaessa keskiarvo merkitään vuoden 1989 kohdalle.

- 16 Miisa ja Mikael tilastoivat jousiammunnassa saamiensa tuloksia. Miisan tulosten keskiarvo oli 482 pistettä ja keskihajonta 24 pistettä. Mikaelin tulosten keskiarvo oli 470 pistettä ja keskihajonta 35 pistettä.
- a) Mitä tunnuslukuista voidaan päätellä Miisan ja Mikaelin jousiammuntataidoista toisiinsa verrattuna?
- b) Kumpi, Miisa vai Mikael, saa todennäköisemmin ensimmäisenä tuloksen 537 pistettä? Perustele.

LÄKSY

Vuosi	Lukumäärä
1987	75 554
1988	75 032
1989	72 742
1990	71 968
1991	71 985
1992	70 095
1993	66 876
1994	63 504
1995	59 960
1996	57 437
1997	55 026
1998	54 080
1999	53 909
2000	55 127
2001	57 338
2002	60 626
2003	63 121
2004	64 686
2005	64 758
2006	63 629
2007	63 120
2008	63 233

2009	62 832
2010	63 559
2011	64 257
2012	64 705
2013	62 561
2014	60 737
2015	60 116
2016	57 780

Sarja 2

- 17 Taulukossa on kuolleena löytyneiden saimaannorpan poikasten eli kuuttien lukumäärät vuosilta 1999–2017. (Vuositulvat on lyhennetty taulukossa). Määritä kuolleina löytyneiden kuuttien lukumäärän mediaani, moodi ja keskiarvo.

LÄKSY

Vuosi	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
Lukumäärä	2	2	8	2	2	0	0	6	5	5	3	3	3	2	4	6	6

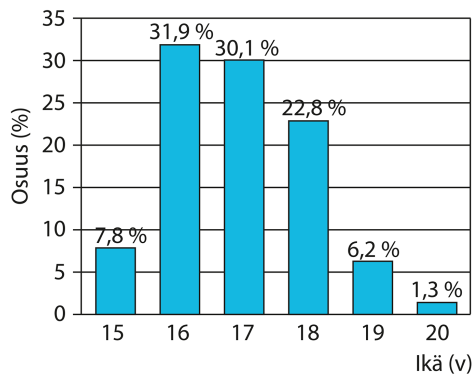
- 18 Määritä lukujen 2, 2, 4, 5, 7 ja 91
a) keskiarvo
b) moodi
c) mediaani.

LÄKSY

- 19 Pylväskuvio esittää opiskelijoiden ikäjakaumaa eräässä oppilaitoksessa. Määritä kuvion tietojen perusteella opiskelijoiden iän keskiarvo ja moodi.

LÄKSY

Opiskelijoiden ikäjakauma

- 20 Taulukkoon on koottu saimaannorpan poikasten lukumäärät vuosilta 2000–2017. (Vuosiluvut on lyhennetty taulukossa). Laske norpan poikasten määrän keskiarvo ja keskihajonta. Poikkeako jonkin vuoden määrä yli kahden keskihajonnan verran keskiarvosta?

LÄKSY

Vuosi	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16
Lukumäärä	53	49	52	49	63	40	40	27	50	43	57	52	58	60	58	48	79

- 21 Taulukossa on esitetty, kuinka monta minuuttia 10–24-vuotiaat katsoivat vuorokaudessa TV:tä kanavaryhmittäin vuosina 2014–2017. Kuinka monta prosenttia
- a) naisten ja miesten TV:n katseluajat ovat pienentynyt vuodesta 2014 vuoteen 2017
- b) vähemmän miehet ovat keskimäärin katsoneet MTV:tä vuosina 2014–2017 kuin naiset?
- Taulukon lähde: Finnpanel*

LÄKSY

	naiset				miehet			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
YLE yhteensä (min)	16	13	14	11	15	11	16	11

MTV yhteensä (min)	29	25	19	16	22	20	17	11
Nelonen media yhteensä (min)	22	18	18	15	13	12	14	10
muut yhteensä (min)	17	19	13	11	15	14	11	9
kaikki yhteensä (min)	84	75	64	53	65	57	58	41

22 Alman kymmenen työpäivän pituudet ovat alla olevassa taulukossa.

Laske työpäivien pituuksien keskiarvo ja keskihajonta, kun kyseessä on

a) kaikki tarkasteltavan jakson työpäivien pituudet

b) otos tarkasteltavan jakson työpäivien pituuksista.

Anna vastaukset minuutteina.

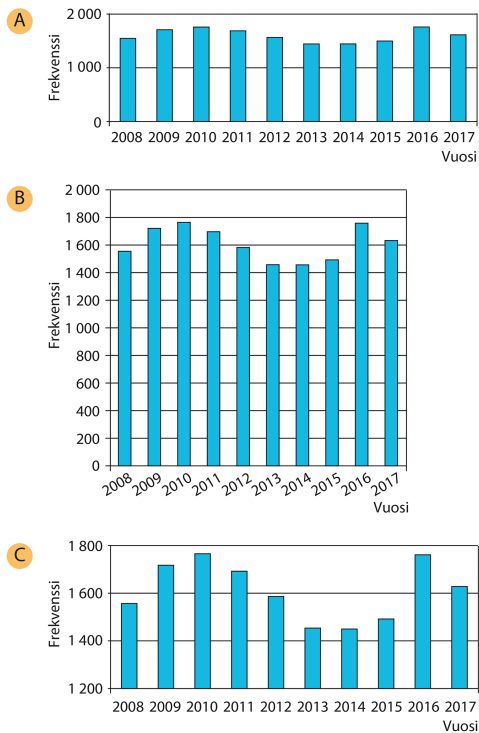
LÄKSY

7 h 22 min	6 h 31 min	6 h 57 min	8 h 6 min	9 h 42 min
7 h 12 min	6 h 7 min	7 h 10 min	8 h 18 min	9 h 50 min

22 Kuviot esittävät Jyväskylässä myytyjen asuntojen määrää vuosina 2008–2017. Missä kuviossa myytyjen asuntojen määrän vaihtelu näyttää suurimmalta? Miksi kuviot näyttävät erilaisilta? Voit suurentaa kuvan napsauttamalla sen päällä.

LÄKSY

- 24 Lukioon pyritään yleensä lukuaineiden keskiarvolla. Vapaaehtoisista kielistä (A2-kieli ja B2-kieli) numeroa ei ole pakko ottaa päättötodistukseen.
- a) Laske, kannattaako yhdeksäsluokkalaisen ottaa A-saksasta numeroarviointi päättötodistukseen. Ranskan kielen arvosanaa ei oteta huomioon.
- b) Mikä numero B2-ranskasta pitäisi tulla, jotta siitä kannattaisi ottaa numeroarviointi päättötodistukseen? Saksan kielen arvosanaa ei oteta huomioon.

LÄKSY

Lukuaine	Arvosana
suomi äidinkielenä	8
A1-englanti	9
B1-ruotsi	8
vapaaehtoinen A2-kieli: saksa	8
vapaaehtoinen B2-kieli: ranska	x
matematiikka	9

biologia	10
maantieto	10
fysiikka	9
kemia	8
terveystieto	8
uskonto	8
historia	9
yhteiskuntaoppi	9

- 25 Taulukossa on esitetty vuonna 2016 pien- ja kerrostaloissa asuvien 1–3 henkisten ruokakuntien lukumäärät. LÄKSY
- a) Laske eri kokoisten ruokakuntien suhteelliset frekvenssit eri ruokakunnille.
- b) Havainnollista yhdellä pylväskuviolla frekvenssejä ja toisella pylväskuviolla suhteellisia frekvenssejä. Vertaa kuvioita.

Ruokakunnan koko	1	2	3
Pientalo	237 865	413 073	154 755
Kerrostalo	706 571	337 738	83 695

- 26 Kaksi konetta pakkaavat kahvipaketteja, jotka painavat 500 grammaa. Kummankin koneen pakkaamista paketeista valitaan erä tarkastukseen. Tarkastettavien pakettien painoista saadaan taulukon mukaiset tulokset. LÄKSY

Kone	Keskiarvo (g)	Keskihajonta (g)
A	501	7,4
B	490	5,1

Laadunvalvojat ovat keskenään eri mieltä siitä, kumpi pakkauskoneista on parempi. Millä perusteella konetta A voi sanoa paremmaksi? Entä konetta B?

Katso vastaukset →

Merkitse suoritettut tehtävät tai palauta tehtäviä →